

Дубасенюк С. Соціально-педагогічні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО // Компетентнісний підхід до підготовки фахівців економічного та технічного профілю у ЗФПО: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 грудня 2023 р.), м. Київ / за заг. ред. канд. пед. наук Ю.В. Ївженка, канд. філос. наук А.М.Сингаєвської. Київ: Четверта хвиля. 2024. 215 с. С. 36-38.

УДК 377

Сергій Дубасенюк,
магістр педагогічної освіти, викладач англійської
мови та літератури, м. Житомир

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗВО

В умовах сучасних викликів, воєнного стану актуалізується проблема підготовки компетентних, креативних фахівців у соціальній сфері, розвитку їх природних здібностей, урахування індивідуальних особливостей кожної особистості. Забезпечення свідомого вибору професійної діяльності має передбачати, передусім системний процес навчання у ЗВО. Складні соціально-політичні, економічні умови організації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в сучасному закладі вищої освіти соціального спрямування актуалізують необхідність реалізації провідних ідей гуманізму, демократизації, толерантності, критичності, забезпечення розвитку творчих здібностей особистості.

Проблема формування професійної підготовки і, зокрема компетентності майбутнього фахівця розглядалися у дослідженнях таких учених і практиків, як О. Глузман (розгляд значення базових компетентностей у життєвому успіху особистості), М. Головань (порівняльний аналіз понять «компетенція» та «компетентність»), Н. Гузій (теоретичні та практичні засади формування педагогічного професіоналізму), І. Зязюн (висвітлення концептуальних засад розробки та впровадження сучасних освітніх технологій), О. Аніщенко, О. Падалка (реалізація педагогічної освіти впродовж життя), О. Пометун (проблеми запровадження компетентнісного підходу у вітчизняній освіті та ін. [1-4],

У зазначених працях йдеться зокрема і про збагачення змісту навчальних дисциплін, системне і цілеспрямоване використання форм, методів, прийомів і засобів формування професійної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери. Виділимо рівні сучасних вимог до сучасного фахівця у визначеному напрямі.

Рівень суспільних та державних вимог до ЗВО передбачає професійно-педагогічне спрямування, актуалізацію потреби до майбутнього фахівця як самодостатньої особистості громадянина України, ґрунтовно підготовленого фахівця, якому притаманні: системні і глибокі загальнонаукові та професійні знання; сформовані вміння і навички наукової та соціально-педагогічної

роботи; прагнення до духовно-морального й інтелектуального розвитку; орієнтація на самоосвіту та самовдосконалення протягом всього процесу життєдіяльності тощо. На думку науковців, професійна компетентність має засвідчувати також і сенситивність до динамічних суспільних змін, здатність до їх глибокого й усвідомленого сприйняття, переосмислення сутності теоретичних і організаційних засад професійної праці, визначення пріоритетів у пошуках нових напрямів соціальної діяльності.

Рівень новітньої соціально-педагогічної теорії і практики передбачає забезпечення глибокого і повного оволодіння матеріалом освітніх програм ЗВО, розвитку вмінь і навичок пізнавальної діяльності студентів, а також передумов щодо підвищення ефективності рівня їхньої наукової роботи в процесі підготовки наукових статей, курсових та магістерських робіт тощо. Особлива увага у цьому напрямі спрямовується на врахуванні універсальності та багатогранності знань майбутнього фахівця, який має виконувати різноманітні види діяльності, орієнтуючись на інноваційні технології, цифровізацію освітнього середовища.

Рівень особистісних вимог – це спрямованість освітнього процесу на формування вмінь і вдосконалення навичок творчого застосовування у професійній діяльності засвоєних знань, умінь упроваджувати їх у практику, наповнювати навчальну інформацію особистісним сенсом з урахуванням прийомів мислення і дії кожної конкретної особистості. Такий підхід передбачає розробку інноваційних підходів до професійного навчання фахівця та їх реалізацію у процес фахової підготовки у вищій школі. Відтак, слід ураховувати сучасні вимоги та створювати сприятливі психолого-педагогічні умови для формування професійної компетентності майбутнього фахівця під час вивчення фахових дисциплін у ЗВО.

Ураховуючи те, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців здійснюється, передусім, у ході організованого освітнього процесу в умовах діяльності закладу вищої освіти соціального спрямування, насамперед, при вивченні фахових дисциплін, окреслимо основні вимоги до його реалізації, а саме: необхідність дотримання рекомендацій соціально-педагогічної та психолого-педагогічної науки, урахування законів, закономірностей, принципів, ефективних форм і методів навчання; сучасне змістове наповнення фахових дисциплін; використання інноваційних освітніх технологій; активне залучення студентів до наукової діяльності тощо. Зазначене має здійснюватися в контексті застосування сучасних концепцій підготовки майбутніх фахівців на основі гуманістичної філософії освіти, що створює необхідні позитивні передумови подальшої ефективної професійної діяльності як соціально значущої з огляду на ряд факторів, а саме: освіта постає інститутом духовності суспільства, джерелом гармонійного розвитку і вдосконалення людини; навчання в умовах закладу вищої освіти сприяє формуванню особистісно значущих ціннісних орієнтацій та обґрунтованому вибору напряму професійної діяльності.

Підготовка майбутніх фахівців передбачає засвоєння та інтеріоризацію соціально-культурного цивілізаційного досвіду у практику власної

життєдіяльності, зокрема професійної, що передбачає широке застосування форм самостійної роботи студента з навчальним матеріалом, діалогічних методів навчання, інноваційних освітніх технологій, що формує складові структури соціального досвіду:

- здійснення практичної діяльності майбутнього фахівця, пізнавальної активності в опануванні формами та методами освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- забезпечення соціальної взаємодії та рівноправності головних учасників освітнього процесу (викладача і студентів), а також фахівців, громадськості тощо;
- засвоєння морально-етичного досвіду суспільства шляхом відбиття його у моралі, нормах співжиття тощо;
- збагачення змісту освіти майбутніх фахівців соціально значущим та особистісно важливим навчальним матеріалом.

Висновки. На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної, соціально-педагогічної, методичної наукової літератури доведено, що окреслена проблема, незважаючи на її широке висвітлення сучасними теоретиками і практиками, потребує подальшого розгляду в аспекті вивчення фахових дисциплін як провідних у процесі підготовки майбутнього фахівця соціальної сфери. Зазначене вважаємо доцільним з огляду на наявність у цій сфері соціального запиту, який можна розглядати в кількох площинах, а саме: необхідності запобігати інформаційній перенасиченості навчального матеріалу шляхом його ущільнення та інтегрування; адаптації змісту фахових дисциплін до рівня підготовки студентів до навчання в умовах закладу вищої освіти, упровадження різних форм змішаного навчання в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глузман О. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. Педагогіка та психологія. 2009. № 2. С. 51-61.
2. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2011. № 8. С. 224-233.
3. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти. Київ: Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. 2004. 243 с.
4. Зязюн І. А. Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології. Творча особистість в системі неперервної освіти, Харків. 2000. С. 8-16.